Silahsız Sanık Fail mi Yardımcı mı?

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Yargıtay Ceza Genel Kurulu	01.07.2026	Bozma

ESAS NO	KARAR NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2024/504	2026/446	TCK 37, TCK 39, TCK 81, TCK 7, 765 s. TCK 450/5

ÖZET

Silahlı failin iki kişiyi öldürdüğü olayda yanında taş alıp tepki gösteren ve yumruk atan sanıkların fiil üzerinde ortak hâkimiyeti bulunmadığından müşterek fail değil yardım eden olduğu kabul edildi; lehe kanun karşılaştırması da hatalı bulunarak direnme hükmü bozuldu.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/musterek-faillik-mi-yardim-mi-silahsiz-sanik-cgk-2026-446/

Karar metni

Yargıtay Karar Arama sisteminde yayımlandığı hâliyle, değiştirilmeden aktarılmıştır. Taraf adları kaynakta anonimdir.

Ceza Genel Kurulu 2024/504 E. , 2026/446 K.

"İçtihat Metni"

KARARI VEREN

YARGITAY DAİRESİ : 1. Ceza Dairesi

MAHKEMESİ :Ağır Ceza

SAYISI : 434-455

I. HUKUKİ SÜREÇ

Sanıkların, maktuller ... ve ...'a karşı kasten öldürme suçundan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 37, 81/1, 62, 53, 54... . maddeleri uyarınca ikişer kez 25'er yıl hapis cezası ile cezalandırılmalarına, hak yoksunluğuna, müsadereye ve mahsuba; katılan ...'e karşı ise teşebbüs aşamasında kalan kasten öldürme suçundan aynı Kanun'un 37, 81/1, 35, 62, 53, 54... . maddeleri uyarınca 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmalarına, hak yoksunluğuna, müsadereye ve mahsuba; sanık ...'un maktul ...'a karşı kasten öldürme suçundan TCK'nın 81/1, 39/1-2-c, 62, 53, 54... . maddeleri uyarınca 8 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına, hak yoksunluğuna, müsadereye ve mahsuba ilişkin Gebze 1. Ağır Ceza Mahkemesince verilen 28.01.2022 tarihli ve 227-39 sayılı

hükümlerin sanıklar müdafileri tarafından istinaf edilmesi üzerine Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesince 10.05.2022 tarih ve 802-982 sayı ile istinaf taleplerinin esastan reddine; bu kararın da sanıklar müdafileri tarafından temyiz edilmesi üzerine dosyayı inceleyen Yargıtay 1. Ceza Dairesi 11.07.2023 tarih, 9155-4931 sayı ve oy çokluğuyla; "...Sanıklar ... ve ... müdafilerinin iştirak derecesine yönelen temyiz istemleri yönünden yapılan incelemede;

Maktuller ve katılan ile aralarında anlaşmazlık bulunan sanıkların hep birlikte olay yerine giderek, sanık ...'un 'Kime sordunuz da dükkanı açtınız?' diyerek tepki gösterip maktullere ve çevresindekilere taş fırlatarak saldırmaya başladığı, sanık ...'in maktul ...'a hakaret edip yumruk ile vurduğu, bu sırada arkalarında bulunan tefrik edilen sanık ...'un katılan ...'e doğru tabancasını ateşlediği, katılanın kaçarak bir iş yerinde saklanarak kaçması üzerine maktul ...'a da iki el ateş ederek vurduğu, akabinde maktul ...'a doğru ateş ederek vurduğu ve "Başka var mı?" diyerek havaya silahı ile ateş ettiği anlaşılmakla, sanıklar ... ve ...'in yukarıdaki anlatılan eylemleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde suç üzerinde 'müşterek hakimiyet kurmak' olarak değerlendirilemeyeceği, ...'un maktuller ... ve ...'a, katılan ...'e yönelik eylemleri sonrasında birlikte olay yerinden ayrılmak suretiyle gerçekleşen eylemlerinin, maktuller ... ve ...'a yönelik kasten öldürme ve katılan ...'e yönelik kasten öldürmeye teşebbüs suçlarının işlemesine manevi destek ve suçun işlenmesine yardımda bulunmak suretiyle suç işleme kararını kuvvetlendirdikleri bu şekilde tefrik edilen sanık ...'un eylemlerine 5237 sayılı Kanun'un 39 uncu maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yardım eden sıfatıyla katıldıkları nazara alınarak sanıklar ... ve ... hakkında hükümler kurulması gerektiğinin gözetilmemesi yönünden hükümlerde hukuka aykırılık bulunmuştur.

Sanık ...'un maktul ...'a yönelik kasten öldürmeye yardım suçundan kurulan hüküm yönünden;

Sanıklar ... ve ... hakkında maktuller ... ve ...'a yönelik kasten öldürme ile katılan ...'e yönelik kasten öldürmeye teşebbüs suçundan kurulan hükümlerin, tefrik edilen sanık ...'un eylemlerine yardım eden sıfatıyla iştirak ettikleri gerekçesiyle bozulmasına karar verilmesi nedeni ile sanık ... hakkında maktul ...'a yönelik kasten öldürmeye yardım suçundan kurulan hüküm yönünden, sevk maddesine göre tüm suçlar yönünden suç tarihinden sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı Kanun ile birlikte lehe aleyhe Kanun değerlendirmesinin yapılması gerektiğinin gözetilmemesi," isabetsizliğinden bozulmasına karar vermiştir.

Daire Üyeleri ... ve ...; kararın onanması gerektiği düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

Gebze 1. Ağır Ceza Mahkemesi ise 21.12.2023 tarih ve 434-455 sayı ile; "...Maktuller ... ve ...'nın öldürülmesi ile katılan ...'nın öldürülmesine teşebbüs edilmesi eylemlerine ilişkin olarak sanıklar ... ve ... bakımından yapılan değerlendirmede, sanıkların olayın başlangıcından itibaren ... ... ile birlikte hareket ettikleri, kendi ofislerinden yeni yönetimin ofisine birlikte çıkmaları ve böylece ... ile harekete birlikte başlamaları nedeniyle ...'un üzerindeki silahtan haberdar olmadığı yönündeki savunmalarının inandırıcı olmadığı, gerek ... ile birlikte olay yerinde bulunup olayın başlangıcında katılan ve maktullere saldırarak ... ile birlikte fiil üzerinde mutlak hakimiyet kurup maktuller ve katılanın direncini birlikte kırmaları ve gerekse de olaydan sonra ... ile birlikte olay yerinden ayrılmaları şeklinde fiil öncesi, fiil işlendiği sırada ve fiilden sonraki birlikteliklerinin ve fikir ve eylem

birliği içerisinde fiil üzerinde mutlak hakimiyet sağlamış olmaları nedeniyle maktuller ... ve ...'nın ... ...'nin ateşlediği silahtan çıkan mermiler ile kasten öldürülmesi eyleminden sanıklar ... ve ...'nin 5237 sayılı TCK 37 maddesi uyarınca doğrudan fail sıfatı ile sorumlu oldukları anlaşıldığından maktuller ... ve ...'nın öldürülmesinden cezalandırılmalarına karar verilmiş, sanıkların ...'ya karşı da öldürme kastı ile hareket ettiklerinin olay sırasında olay yerinde olan ... ve ...'ın öldürülmüş olması ve ...'nın ise kaçıp başka bir işyerine saklanması ile sanıkların elinde olmayan sebeple eylemlerini tamamlayamamış olmalarından anlaşılmış olduğundan, sanıklar ... ve ...'nin katılan ...'yı kasten öldürmeye teşebbüs suçunu ... ile birlikte işledikleri sabit görüldüğünden bu suçtan da cezalandırılmalarına karar verilmiştir.

Maktul ...'nun öldürülmesi olayına ilişkin olarak sanık ...'nin dosyası tefrik edilen ... ... ile birlikte, maktuller ... ve ...'yı kasten öldürdükten sonra beraberce ... ...'nin evine doğru gittikleri ve bu sırada maktulün yanında bulunan tanık ... ...'un önce ...'yi ardından da ... ...'yi gördüğünü ve ... ...'nin maktul ...'u silahı ile ateş ederek öldürdüğünü beyan ettiği, sanık ... her ne kadar maktule karşı maddi bir eylemde bulunmamış ise de, ...'nin, maktul ...'u da öldürmeye gittiğini bilerek, ...'nin yanında yer alıp onunla birlikte maktulün evine gitmek suretiyle sanık ...'u cesaretlendiği, fiili işlemesini kolaylaştırdığı ve böylece öldürme eylemini gerçekleştirmesine katkı sağlayarak yardım eden sıfatı ile ...'nun öldürülmesine iştirak ettiği anlaşıldığından sübut bulan kasten öldürme suçundan suçtan cezalandırılmasına ve cezasından yardım nedeniyle indirim yapılmasına karar verilmiştir.

Sanıklar ... ve ... hakkındaki maktuller ... ve ...'nın öldürülmesi fiiline ilişkin olarak suç tarihinden sonra 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmiş olması nedeniyle 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 7. maddesi uyarınca sanıkların lehine olan ceza hükmünün tespiti gerekmekte olup, sanıkların eyleminin suç tarihi itibariyle yürürlükte olan 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 450/5 maddesi uyarınca birden fazla kişinin kasten öldürülmesi eyleminin 'ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis' cezasını gerektirdiği, 765 sayılı TCK 59. maddesi uyarınca sanıkların cezasında iyi hal indirimi yapıldığında ise sonuç cezanın 'müebbet ağır hapis' cezasını gerektirdiği, sanıkların eyleminin 5237 sayılı TCK'nın 81/1 maddesi uyarınca her bir maktule karşı ayrı ayrı (mevcut olayda iki kez) müebbet hapis cezasını gerektirdiği, sanıklar hakkında 5237 sayılı TCK 62/1 maddesi uyarınca indirim yapıldığında ise sonuç cezanın 'ikişer kez 25 yıl hapis' cezasını gerektirdiği, sonuç ceza miktarı itibariyle 5237 sayılı TCK uyarınca ulaşılan iki kez 25 yıl hapis cezasının, tek bir müebbet ağır hapis cezasına nazaran sanıkların lehine olduğu anlaşıldığından sanıklar hakkında maktuller ... ve ...'ya karşı işledikleri kasten öldürme suçundan cezalandırılmaya hükmedilirken 5237 sayılı TCK 81/1 ve 62/1 maddeleri tatbik edilmiştir.

Sanıklar hakkında katılan ...'yı öldürmeye teşebbüs suçuna ilişkin olarak lehe kanunun tespiti için suç tarihinde yürürlükte bulunan 765 sayılı TCK ile suç tarihinden sonra yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK hükümleri karşılaştırıldığında, eylemin 765 sayılı Kanun uyarınca kasten öldürmeye tam teşebbüs suçunun unsurlarını oluşturduğu ve uygulanması gereken kanun maddelerinin 765 sayılı TCK 448. maddesi uyarınca 24 seneden 30 seneye kadar ağır hapis cezasını gerektirdiği, tam teşebbüsün düzenlendiği 765 sayılı TCK 62 maddesi uyarınca süreli hapis cezasında 1/3 oranından 1/6 oranına kadar ceza indirimi öngörüldüğü, hapis cezasının alt sınırı dikkate alınarak

azami oranda indirim yapıldığında sanığın cezasının 16 sene hapis cezasına düşeceği, 765 sayılı 59 maddesi uyarınca 1/6 oranında indirim yapıldığında sanığın alacağı asgari ceza miktarının 13... ay hapis cezasını gerektirdiği, 5237 sayılı TCK uyarınca uygulama yapıldığında ise ceza miktarının asgari 81/1(müebbet) 35/1: (9 yıldan 15 yıla kadar hapis), azami oranda indirim uygulandığında 9 yıl hapis ve TCK 62/1 maddesi uyarınca takdiri indirim uygulandığında neticeten 7 yıl 6 ay hapis cezasını gerektirdiği, bu durumda 5237 sayılı TCK uygulanmak suretiyle ulaşılan 7 yıl 6 ay hapis cezasının sanıklar lehine sonuç doğurduğundan sanıklar hakkında bu suçtan 5237 sayılı TCK hükümleri uyarınca uygulama yapılmıştır.

Maktul ...'nun öldürülmesi fiiline ilişkin olarak sanık ... hakkında lehe kanun değerlendirilmesi yapıldığında, eylemin TCK 450/5 maddesi uyarınca (başka maktullerin de bulunması nedeniyle) ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasını gerektirdiği ve TCK 59 maddesi uyarınca takdiri indirim uygulandığında cezanın müebbet ağır hapis cezasını gerektirdiği, süreli hapis cezasının miktarı ne olursa olsun müebbet ağır hapis cezasına nazaran sanığın lehine olduğu, kaldı ki öldürmeye yardım fiili TCK 450/5 maddesinden ayrı olarak müstakil bir suç olarak kabul edilse bile, 765 sayılı TCK 448/1 maddesi uyarınca 24 seneden 30 seneye kadar belirlenecek olan cezadan 765 sayılı TCK 65/3 maddesi uyarınca verilecek cezanın 16 yıldan az olamayacağı ve 16 yıl ağır hapis cezasından 765 sayılı TCK 59/2 maddesi uyarınca 1/6 oranında takdiri indirim yapıldığında ulaşılacak ceza miktarı 13... ay ağır hapis cezasını gerektirdiğinden, sanık hakkında bu fiilden dolayı ta 5237 sayılı TCK'nın 81/1, 39-1-2-c, 62/1 maddeleri uyarınca belirlenen 8 yıl 4 ay sonuç cezanın lehine olması nedeniyle 5237 sayılı TCK hükümleri uyarınca cezası uygulanmıştır.

Bozma öncesinde mahkememizce sanıklar ... ve ... hakkında maktuller ... ve ...'i kasten öldürme ve katılan ...'e karşı kasten öldürmeye teşebbüs eylemlerini TCK 37 maddesi kapsamında müşterek faillik kapsamında icra ettikleri ve lehe olan 5237 sayılı TCK'nın 81/1 ve 62/1 maddesi uyarınca 25 yıl hapis (iki kez) ve TCK 81/1, 35/1,62/1 maddesi uyarınca 7 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmaları ve bu nedenle de ...'un ... ... tarafından öldürülmesine TCK 39 maddesinde iştirak eden ...'nin ...'un öldürülmesine yardım eyleminden dolayı da lehe olan 5237 sayılı TCK'nın 81/1,39/1-3.c,62/1 maddesi uyarınca 8 yıl 4 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına ilişkin mahkememiz hükmünün usul ve yasaya uygun olduğu," gerekçesiyle bozmaya direnerek önceki hükümler gibi sanıkların mahkûmiyetlerine karar vermiştir.

Bu hükümlerin de sanıklar müdafileri tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının 27.02.2024 tarihli ve 18906 sayılı kısmen onama, kısmen bozma istekli tebliğnamesi ile dosya, 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu'nun 307. maddesi uyarınca kararına direnilen Daireye gönderilmiş, aynı madde uyarınca inceleme yapan Özel Dairece 24.09.2024 tarih ve 2470-5886 sayı ve oy çokluğuyla direnme kararının yerinde görülmemesi nedeniyle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır.

II. UYUŞMAZLIK KONUSU

Özel Daire çoğunluğu ile Bölge Adliye Mahkemesin arasında oluşan ve Ceza Genel Kurulunca çözümlenmesi gereken uyuşmazlık;

1- Sanıklar ... ve ...'nin, inceleme dışı sanık ...'un maktuller ... ve ...'a karşı kasten öldürme, katılan ...'e karşı kasten öldürmeye teşebbüs suçlarına TCK'nın 37. maddesi uyarınca müşterek fail olarak mı yoksa aynı Kanun'un 39. maddesi uyarınca yardım eden olarak mı iştirak ettiğinin,

2- Sanık ...'un maktul ...'a yönelik yardım eden sıfatıyla kasten öldürme suçundan kurulan hüküm yönünden yapılan lehe Kanun değerlendirmesinin isabetli olup olmadığının, belirlenmesine ilişkindir.

III. OLAY VE OLGULAR

İncelenen dosya kapsamından;

İstanbul Adli Tıp İhtisas Dairesinin otopsi raporlarına göre; maktul ...'ya bir adet ateşli silah mermi çekirdeğinin isabet ettiği ve bu yaralanmaya bağlı omur ve kosta kırığı ile birlikte iç organ büyük damar delinmesinden gelişen iç kanama sonucu ölümün gerçekleştiği, maktul ...'ın vücuduna iki mermi çekirdeğinin isabet ettiği ve bu yaralanmalara bağlı kaburga klavikula ve sternum kırıkları ile birlikte iç organ ve büyük damar yaralanmasından gelişen iç ve dış kanama sonucu ölümün gerçekleştiği, maktul ...'nın vücuduna ise üç adet ateşli silah mermi çekirdeğinin isabet ettiği, ölüm sebebinin ateşli silah mermi çekirdeği yaralanmasına bağlı kafatası kırığı ile beyin kanamasına bağlı beyin doku harabiyeti ve iç organ delinmesinden gelişen iç kanama olduğu,

Katılan hakkında Adli Tıp Kurumu raporu düzenlendiği (sağlık bilgisi metinden çıkarılmıştır),

Olay yeri inceleme raporuna göre; olay yerinde dört adedi bir silahtan, üç adedi de ikinci bir silahtan ateşlenmiş toplam yedi adet boş kovan ve altı adet de mermi çekirdeği gömleği ele geçirildiği,

Anlaşılmaktadır.

Katılan ...; kooperatife ait dükkânın kapısını çilingir aracılığı ile açtırıp içerideki eşyayı taşıyacakları sırada önce sanık ...'un geldiğini ve "Neden dükkânı açtırdınız?" diye sorduğunu, kendisinin de "Üye bizim üyemiz, lütfen yanlış yapmayın, sakin olun, bir olay çıkmasın." diye cevap verdiğini, sanık ...'un yerden iki taş aldığını, bu sırada sanık ...'in de geldiğini ve sandalyede oturmakta olan maktul ...'a sinkaflı küfür ederek yumruk attığını, arkasından inceleme dışı sanık ...'un elinde silahla geldiğini, kendisinin "Küfür etmeyin, yapmayın!" dediğini, ...'un kendisine tabancayı doğrultması üzerine tutmaya çalıştığını, ateş etmesi nedeniyle sağ elinden yaralandığını, dönüp kaçmaya çalıştığı sırada tekrar ateş ettiğini, kaldırımdan düştüğünü, maktul ...'in "Yapmayın!" diye bağırdığını, ...'un sırayla maktul ...'a ve maktul ...'a ateş edip onları yaraladığını, daha sonra olay yerinden ayrıldığını ve yukarı tarafa doğru yürüdüğünü, bir dakika sonra silah sesleri geldiğini, sanıklar ... ve ...'un ellerinde silah görmediğini,

Tanık ...; maktul ...'un başkanı olduğu kooperatifin bulunduğu iş yerinde bekçi olarak çalıştığını, saat 10.00-11.00 sıralarında ...'un elinde tabanca ile iş yerine girdiğini ve önce maktul ...'a iki el ateş ettiğini, sonra maktul ...'a bir el ateş ettiğini, daha sonra da olay yerinden uzaklaştığını, bu sırada ...'un yanında kimsenin olmadığını,

Tanık ...; evinin bahçesinde kayınpederi olan maktul ... ile çalıştıkları sırada önce beş altı el silah sesi duyduğunu, daha sonra önce sanık ...'un geldiğini, ardından da iki elinde tabanca bulunan ...'un geldiğini, kendisine doğru bir el ateş ettiğini, maktul ...'un kaçmaya başladığını, ancak ...'un, peşinden giderek maktul ...'a da ateş ettiğini,

Tanık ...; inceleme dışı sanık ... ile diğer sanıkların yanında temizlikçi olarak çalıştığını, olay günü sanıklara kahvaltı hazırladığını, ... isimli bir şahıs gelerek "F bloğa taşınmışlar." diye haber vermesi üzerine ...'un öfkeyle kalkıp önce odasına gittiğini sonra da dışarı çıktığını, sanıkların da arkasından gittiklerini,

Tanık ...; ... ateş etmeden önce sanık ...'un yerden taş aldığını, ... ateş etmeye başlayınca da olay yerinden kaçtığını, sanık ...'un taş atıp atmadığını bilmediğini, sanık ...'in maktul ...'a yumrukla vurduğunu gördüğünü,

İfade etmişlerdir.

Sanık ...; olay günü ağabeyi ... ve ... ile birlikte iş yerinde bulundukları sırada önce tanık ...'ın, ardından da tanık ...'un gelerek ...'a dükkânın kapısının kırılarak açıldığını söylediklerini, bunun üzerine ...'un hızla kalkıp bulundukları yerden ayrıldığını, silah sesleri duyması üzerine olay yerine gittiğini, kimseye vurmadığını, küfür etmediğini, silah kullanmadığını, ...'un üzerinde silah taşıdığını, iki adet silahı olduğunu bildiğini, ...'un ateş ettiği sırada sanık ... ile birlikte olay yerine 60-70 metre mesafede olduklarını,

Sanık ...; olay günü kardeşi sanık ... ile birlikte olduklarını, kimseye küfür etmediğini, maktul ...'a da yumruk ile vurmadığını, ...'un tabanca taşıdığını, kendisinin ise olaya karışmadığını, hatta ...'u engellemeye çalıştıklarını, olay yerine ulaştığında iki kişiyi yerde gördüğünü,

Savunmuşlardır.

IV. GEREKÇE

A. Sanıklar ... ve ...'nin, inceleme dışı sanık ...'un maktuller ... ve ...'a karşı kasten öldürme, katılan ...'e karşı kasten öldürmeye teşebbüs suçlarına TCK'nın 37. maddesi uyarınca müşterek fail olarak mı yoksa aynı Kanun'un 39. maddesi uyarınca yardım eden olarak mı iştirak ettiği:

1. İlgili Mevzuat ve Uyuşmazlık Konusuna İlişkin Açıklamalar

Ayrıntıları Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 26.11.2025 tarihli ve 529-539 sayılı, 16.04.2025 tarihli ve 173-166 sayı ile 08.02.2023 tarihli ve 398-66 sayılı içtihatları ile diğer müstakar kararlarında açıklandığı üzere;

Müşterek faillik, 5237 TCK'nın 37. maddesinin 1. fıkrasında; "Suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştiren kişilerden her biri, fail olarak sorumlu olur." şeklinde düzenlenmiştir. Müşterek faillikte birlikte suç işleme kararının yanı sıra, fiil üzerinde müşterek hakimiyet kurulduğu için her bir suç ortağı fail statüsündedir. Müşterek faillik, suçun icrai hareketlerinin birlikte gerçekleştirilmesidir.

Madde gerekçesinde; "...Yeni yapılan düzenlemeyle, iştirak şekilleri, fiilin işlenişi üzerinde kurulan hakimiyet ölçü alınarak belirlenecektir. Bu sistemde birer sorumluk statüsü olarak öngörülen iştirak şekilleri ise, faillik, azmettirme ve yardım etmeden ibarettir.

Yeniden düzenlenen maddenin birinci fıkrasına göre suçun kanuni tanımında öngörülen fiili gerçekleştiren kişi fail olup; suçun birden fazla kişi tarafından birlikte işlenmesi durumunda, bu kişilerin her biri müşterek fail olarak sorumlu tutulacaklardır.

Müşterek faillikte, birlikte suç işleme kararının yanı sıra, fiil üzerinde ortak hâkimiyet kurulduğu için, her bir suç ortağı fail statüsündedir. Ortak hakimiyetin kurulup kurulmadığının saptanmasında suç ortaklarının suçun icrasındaki rolleri ve katkılarının taşıdığı önem göz önünde bulundurulur. Bu durumda, fiilin icrası veya sonuçsuz kalması ortak faillerden her birinin elinde bulunmaktadır. Örneğin suç ortaklarından birinin cebir veya tehdit kullanarak mağduru etkisiz hâle getirdiği, diğerinin de üzerindeki para ve sair kıymetli eşyayı aldığı yağma suçunda her iki suç ortağının suçun işlenişine yaptıkları katkı, suçun icrası açısından birbirini tamamlayıcı niteliktedir. Dolayısıyla, her iki suç ortağı, suçun işlenişi üzerinde ortak bir hakimiyet kurmaktadır.

Suç ortaklarının iştirak katkılarının karşılıklı olarak birbirlerini tamamlamadığı durumlarda da müşterek faillik mümkündür. Bazı hallerde failler, her biri suçun kanuni tanımındaki bütün unsurları tek başına gerçekleştirmek üzere, bir anlaşmaya varabilir. Örneğin bir kişiyi öldürmek için aralarında anlaşmış olan beş kişi, amacın gerçekleşme ihtimalini daha da yükseltmek için, aynı anda mağdurun üzerine ateş ederler. Ateşlenen mermilerden bir kısmı mağdura isabet eder, bir kısmı ise etmez. Bu örnek olayda bütün suç ortakları ortak bir suç işleme kararına dayanarak birlikte hareket etmektedirler. Bu beş suç ortağının ateşlediği mermilerden sadece bir tanesinin mağdura isabet edip ölümüne neden olması halinde dahi, tamamlanmış kasten adam öldürme suçundan dolayı bu kişilerden her biri müşterek fail olarak sorumlu tutulacaktır.

Müşterek faillik bakımından zorunlu diğer bir koşul, failler arasında birlikte suç işleme kararının varlığıdır. Belli bir hareketin icrasına ve neticenin meydana gelmesine ilişkin olan birlikte suç işleme kararı, kast kapsamında düşünülmelidir. Suç ortaklarının suçun işlenişine ilişkin kastlarının doğrudan veya olası kast gibi farklılık göstermesinin, müşterek fail olarak sorumlulukları üzerinde bir etkisi yoktur..." açıklamalarına yer verilerek müşterek failliğin temel unsurları belirlenmiştir. Bu yönüyle madde gerekçesinin, müşterek failliğin açıklanması için yeterli bilgi içerdiği söylenebilir.

Suçun icrasına iştirak etmekle birlikte, işlenişine bulunduğu katkının niteliği gereği kanuni tanımdaki fiilî gerçekleştirmeyen diğer suç ortaklarına şerik denilmekte olup TCK'da şeriklik, azmettirme ve yardım etme olarak iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre, kanuni tanımdaki fiilî gerçekleştirmeyen veya özel faillik vasfını taşımadığı için fail olamayan bir suç ortağı, gerçekleşen fiilden TCK'nın 40. maddesinde düzenlenen bağlılık kuralı uyarınca sorumlu olmaktadır.

TCK'nın 39/2. maddesindeki düzenlemeye göre, yardım etme; maddi yardım ve manevi yardım olarak ikiye ayrılmaktadır.

1- Bir suçun işlenmesine maddi yardımda bulunma çok çeşitli şekillerde ortaya çıkmakla birlikte anılan maddede maddi yardım;

a) Suçun işlenmesinde kullanılan araçları temin etmek,

b) Suçun işlenmesinden önce veya işlenmesi sırasında maddi yardımda bulunarak icrasını kolaylaştırmak,

Olarak sayılmıştır.

2- Manevi yardım ise;

a) Suç işlemeye teşvik etmek,

b) Suç işleme kararını kuvvetlendirmek,

c) Suçun işlenmesinden sonra yardımda bulunmayı vaad etmek,

d) Suçun nasıl işleneceği konusunda yol göstermek,

Şeklinde belirtilmiştir.

Kişinin eyleminin, bir suçun katılma aşamasına ulaşıp ulaşmadığı, ulaşmışsa da suça katılma düzeyinin belirlenmesi için, eylemin bir aşamasındaki durumun değil, eylemin yapılması için verilen kararın, bu kararın icra ediliş biçiminin, olay öncesi, sırası ve sonrasındaki davranışların da dikkate alınıp, tüm delillerin birlikte değerlendirilmesi gerekir. Zira "yardım etme"yi müşterek faillikten ayıran en önemli unsur, kişinin suçun işlenişi sırasında fiil üzerinde ortak hâkimiyetinin bulunmamasıdır.

İştirak iradesi, suça katılanların birbirinden ayrı hareketlerini bir bütün hâline getiren, onları bağlayan manevi bir bağdır (YCGK 20.02.2020 tarihli ve 145-116 sayılı). Mevcut katkı somut olayın özelliklerine göre zımni olarak veya ani ortaya çıkan bir karar biçiminde de olabilir.

Müşterek faillikten bahsedebilmek için fiil üzerinde hakimiyet yanında "suçu birlikte işleme iradesi"nin de mevcudiyeti gerekir. Müşterek faillerden birinin kararlaştırılan suçtan başka bir suçu veya kararlaştırılan suçun nitelikli veya ağır şeklini gerçekleştirmesi halinde, diğer müşterek faillerin gerçekleşeceğini (en azından) tahmin ettikleri, hesaba kattıkları, öngördükleri ve gerçekleşmesine katlandıkları bu neticelerden de sorumlu tutulacakları konusunda müstakar uygulamada tereddüt yoktur (CGK'nın 16.04.2025 tarihli ve 173-166 sayılı kararı).

Birlikte suç işleme kararı olmaksızın birbirinden habersiz birden fazla kişi tarafından aynı konu üzerinde aynı suçun aynı anda işlenmesi hâlinde ise yan yana faillik söz konusu olacaktır. Ancak suçun failleri arasında böyle bir müşterek suç işleme kararı mevcut değilse, bu kişilerin müşterek fail olarak sorumlu tutulması söz konusu değildir. Bu durumda birbirinden habersiz hareket eden kişilerin sorumluluğunu bizzat kendi davranışları göz önünde tutularak tayin etmek mümkün olacaktır (doktrindeki bir esere atıf).

İştirak iradesinin söz konusu olabilmesi için belli bir suçun gerçekleştirilmesinin bilinmesi ve istenmesinin yanı sıra kendi davranışı ile diğerlerinin davranışına katkıda bulunmak bilinç ve iradesi de gereklidir. İştirakte söz konusu olan isteme, belli bir suçun işlenmesini istemedir. Yoksa belirsiz sayıda suçların işlenmesi için kişilerin tahrik edilmesi sonucu işlenen suçlarda iştirak söz konusu

değildir. (doktrindeki bir esere atıf). İştirak iradesinde önemli olan ve suça katılanlarca bilinip istenen husus suç değil, suçta işbirliğidir. İştirak iradesinin oluşma zamanı, suçtan önce ya da suç işlenirken olmalıdır. Suç işlendikten sonra iştirak iradesinden bahsedilemez(YCGK 28.12.2022 tarihli ve 296-860 sayılı).

2. Somut Olayda Hukuki Değerlendirme

İnşaat işi ile uğraşan sanıklar ..., ... ve inceleme dışı sanık ...'un 1996 yılında arsa sahibi olan maktul ... ile inşaat yapmak üzere anlaştıkları, 1998 yılında belirtilen yerde inşaata başlandığı, kooperatif başkanının inceleme dışı sanık ... olduğu, diğer sanıklar ... ve ...'un ise yönetim kurulu üyeliği yaptıkları, maktul ...'un süreç içerisinde inşaatın zamanında bitirilememesinden dolayı rahatsızlığını dile getirdiği, 2005 yılında yapılan kooperatif genel kurulu toplantısında mevcut yönetimin görevine son verilerek yeni yönetim kurulunun seçildiği, kooperatifin yönetim kurulu başkanlığına maktul ...'un, yönetim kurulu üyeliğine de katılan ...'in seçildikleri, eski yönetim kurulu başkanı olan ... ile yönetim kurulu üyeleri olan diğer sanıkların yönetimi kaybetmelerinden maktul ...'u sorumlu tuttukları, bu durumun aralarında husumete yol açtığı ve sanıkların yeni yönetim kurulu üyelerini tehdit ettikleri, belirtilen sebeple maktul ... tarafından Gebze Cumhuriyet Başsavcılığına müracaatta bulunulduğu, sanıkların kooperatifin idari hizmet binasını ve ilgili evrakı yeni yönetime teslim etmemelerinin de taraflar arasındaki husumeti pekiştirdiği, bu kapsamda inceleme dışı sanık ... tarafından da genel kurul toplantısının usulsüz şekilde yapıldığı yönünde şikâyette bulunulduğu ve Sulh Hukuk Mahkemesi nezdinde inşaatın durumuna ilişkin tespit yaptırıldığı, taraflar arasındaki anlaşmazlığın böylelikle olay tarihine kadar süregeldiği, olay tarihinde yeni yönetimin çalışabilmek için kooperatife ait ofislerden birinin kilitli olan kapısını çilingir vasıtasıyla açtırarak yerleşmeye başladığı, bunu gören tanık ...'ın sanıkların bulunduğu eski yönetim ofisine gidip durumu haber vermesi üzerine sanıkların sinirlenerek hesap sormak için yeni ofisin bulunduğu yere gittikleri, ...'un üzerinde iki adet silah bulunduğu, sanık ...'un "Kime sordunuz da dükkânı açtınız?" diyerek tepki gösterip yerden taş aldığı, sanık ...'in maktul ...'a hakaret edip yumruk ile vurduğu, bu sırada arkalarında bulunan inceleme dışı sanık ...'un katılan ...'e doğru tabancasını ateşlediği, katılanın kaçmaya başlaması üzerine ardından ateş etmeye devam ettiği, katılanın kaçarak bir iş yerinde saklandığı, maktul ...'ın ...'a müdahale ederek onu sakinleştirmeye çalıştığı, ancak ...'un önce maktul ...'a iki el, ardından da maktul ...'a bir el ateş ettiği, ardından da "Başka var mı?" diyerek silahını havaya doğru ateşlediği, bu sırada sanıklar ... ve ...'un hâlen olay yerinde bulundukları, ...'un bu kez olay yerinin yakınında evi bulunan ve yönetimin değişmesinden sorumlu tuttuğu maktul ...'un ikametine doğru yürüdüğü, ... ile beraber sanık ...'un da maktulün evine doğru gittiği, maktul ...'un o sırada bahçe ile uğraşmakta olduğu ve yanında damadı tanık ...'in de bulunduğu, tanık ...'in önce sanık ...'un, sonra da ...'un geldiklerini gördüğünü ifade ederek bu hususu doğruladığı, ...'un maktul ...'a doğru ateş etmeye başlaması üzerine adı geçen maktulün evine doğru kaçtığı, ancak maktulü takip eden ...'un onu evinin girişinde vurduğu ve ardından sanıkların olay yerinden kaçtıkları Derece Mahkemelerince kabul edilen olayda;

Maktuller ve katılan ile aralarında anlaşmazlık bulunan sanıkların her ne kadar olay yerine birlikte gittikleri belirlenmiş ise de iki ayrı tabancayla maktulleri öldüren ve katılanı öldürmeye teşebbüs eden kişinin inceleme dışı sanık ... olduğu hususunda tartışma bulunmamaktadır. O sırada olay

yerinde bulunan sanık ...'un "Kime sordunuz da dükkânı açtınız?" diyerek tepki gösterip eline taş alması, sanık ...'in ise maktul ...'a hakaret edip yumruk ile vurmasından ibaret eylemlerinin, inceleme dışı sanık ...'un işlediği suç üzerinde müşterek hâkimiyet kurmak olarak değerlendirilemeyeceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte inceleme dışı sanık ...'un maktuller ... ve ... ile katılan ...'e yönelik eylemleri sırasında olay yerinde bulunan ve belirtilen davranışları sergileyen sanıkların, inceleme dışı sanığa manevi destek verdikleri ve bu suçların işlenmesine yardımda bulunmak suretiyle onun suç işleme kararını kuvvetlendirdikleri, bu suretle inceleme dışı sanık ...'un eylemlerine TCK'nın 39. maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendi kapsamında yardım eden sıfatıyla katıldıkları kabul edilmelidir.

Bu itibarla İlk Derece Mahkemesince kurulan direnme kararına konu mahkûmiyet hükümlerinin, sanıkların maktuller ... ve ...'a yönelik kasten öldürme ve katılan ...'e yönelik kasten öldürmeye teşebbüs suçlarına iştiraklerinin suça yardım düzeyinde kaldığının gözetilmemesi isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

Çoğunluk görüşüne katılmayan üç Ceza Genel Kurulu Üyesi; direnme gerekçesinin isabetli olduğu ve sanıkların inceleme dışı sanık ...'un eylemlerine TCK'nın 37. maddesi kapsamında müşterek fail olarak katıldıkları düşüncesiyle karşı oy kullanmışlardır.

B. Sanık ...'un maktul ...'a yönelik yardım eden sıfatıyla kasten öldürme suçundan kurulan hüküm yönünden yapılan lehe kanun değerlendirmesinin isabetli olup olmadığı hususu:

Maktul ...'a yönelik yardım eden sıfatıyla kasten öldürme suçundan sanık ... hakkında hüküm kurulurken İlk Derece Mahkemesince lehe kanun değerlendirmesi sırasında sanığın 765 sayılı TCK'nın 450/5. kapsamında kalan "birden ziyade kimseler aleyhine adam öldürme" suçunu işlediği gözetilerek 5237 sayılı TCK'ya kıyasla daha aleyhe sonuç doğuran 765 sayılı TCK'nın 450/5. maddesi uygulanmış ise de İlk Derece Mahkemesi tarafından öncelikle "birden ziyade kimseler aleyhine adam öldürme" suçunun vücut bulması için gerekli olan suçun aynı kasıt ve eylem planı altında gerçekleşip gerçekleşmediğinin tartışılması ve sonucuna göre sanık hakkında 765 sayılı TCK'nın 450/5. maddesinin uygulama koşullarının bulunup bulunmadığının ortaya konulması zorunluluk arz etmektedir. Bu hususlara riayet edilmeden lehe kanun değerlendirmesi yapılmasının isabetli olmadığında kuşku bulunmamaktadır.

Bu itibarla İlk Derece Mahkemesince kurulan direnme kararına konu hükmün, sanık ...'un maktul ...'a yönelik yardım eden sıfatıyla kasten öldürme suçundan kurulan hüküm yönünden yapılan lehe kanun değerlendirmesinin hukuka aykırı olması isabetsizliğinden bozulmasına karar verilmelidir.

V. KARAR

Açıklanan nedenlerle;

1- Gebze 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 21.12.2023 tarihli ve 434-455 sayılı direnme kararına konu hükümlerinin gerekçelerinin İSABETLİ OLMADIĞINA, söz konusu hükümlerin, sanıkların maktuller ... ve ...'a yönelik kasten öldürme ve katılan ...'e yönelik kasten öldürmeye teşebbüs suçlarına iştiraklerinin suça yardım düzeyinde kaldığının gözetilmemesi ile sanık ...'un maktul ...'a

yönelik yardım eden sıfatıyla kasten öldürme suçundan kurulan hüküm yönünden yapılan lehe kanun değerlendirmesinin hukuka aykırı olması isabetsizliklerinden BOZULMASINA,

2- Dosyanın, CMK'nın 304/2-a maddesi uyarınca Gebze 1. Ağır Ceza Mahkemesine, ilamın bir örneğinin ise Sakarya Bölge Adliye Mahkemesi 1. Ceza Dairesine gönderilmek üzere Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına TEVDİİNE, 01.07.2026 tarihinde yapılan müzakerede birinci uyuşmazlık konusu bakımından oy çokluğuyla, ikinci uyuşmazlık konusu bakımından ise oy birliğiyle karar verildi.